Sári László

Julián pasa

A vallásalapítók tekintélye alighanem rendkívüli, de mindjárt utánuk az apostolok következnek. Nem mindig azért, mert hősiesen védelmezték vallásuk alapeszméit, hanem pont azért, mert volt bátorságuk eltérni tőlük. Legtöbbjük például már nem vette olyan szigorúan az aszkétikus életű alapítók erkölcsi előírásait. Sokkal inkább az egyház népszerűsítésén dolgoztak, erős, befolyásos egyházat akartak, minél több világi követővel és szerzetessel.

Így történt, hogy míg a történeti Buddha ellentmondást nem tűrően kérte számon az erkölcsi elveket, később az apácák és a szerzetesek már eléggé szabados életet élhettek. Ma már olyan tibeti rendek is vannak, amelyek a szerzetesek házasságkötését is engedélyezik. Többféle út vezet az üdvösséghez, valójában annyi az út, ahányan vagyunk.

Amikor Julián felfedezte, hogy a tibeti kolostorok férfi és női lakói között szinte mindennapos az átjárás, eszébe jutott, hogy nem ő lepődik meg ezen először. Kétszáz évvel ezelőtt egy Gerard nevű brit-indiai orvos egyszer meglátogatta Kőrösi Csoma Sándort a „munkahelyén", Kanam falu buddhista kolostorában. Itt készítette el Csoma a világhírűvé lett tibeti-angol szótárát és tibeti nyelvtanát. Gerard körbe tekintett a hegyoldalon, és meglátott a közelben egy sárga tetejű apácakolostort. Félénken megkérdezte Csomát, hogy találkoznak-e olykor a férfi és a női kolostor lakói. Milyenek az apácák, és hogyan viselkednek? Váratlan volt Csoma válasza, elnevette magát, és azt felelte Gerardnak, hogy az apácák nagyon készségesek. – Mit jelent ez, Alexander? – kérdezte tőle az orvos meghökkenten. – Azt, hogy gyakran teherbe esnek – válaszolta Csoma.

Szóval, egyszer csak Julián is egy ilyenféle tibeti kolostorban találta magát. Erről jutott eszébe ez a kétszázéves történet. Ráadásul a férfikolostor szomszédságában álló nőinek itt is sárga volt teteje, ez is arra kötelezte, hogy érdeklődjön. Amikor megérkezett, mindjárt észrevette a női szakaszt, de persze nem ezzel kezdte a társalgást. Igyekezett visszafogott maradni, látszott ugyanis a kolostorbelieken, hogy nemigen örülnek a vendégnek. Vagy lehet, hogy csak ilyen mogorva, szótlan fajták, ki tudja… Majd holnap megbeszélünk mindent, mi van, hogy van, mi legyen, hogy legyen.

A feszültség csak fokozódott, amikor kiderült, hogy nincs szabad cella, sőt szabad ágy sincs a kolostorban. Na, szép dolog, tudtak az

érkezéséről, mondták is, hogy jöjjön csak. Megvetették hát Julián fekvőhelyét a szentélyben, pontosan a kétember nagyságú, fekvő arany Buddha szobor mellett. Hosszában helyezkedtek el egymás mellett, de nem fejtől-lábtól, mint a menhelyek lakói, volt itt hely bőven, még egy sor pislákoló vajmécses is elfért közöttük. Juliánt nem zavarta, ha jó így az apátnak, akkor legyen jó neki is meg Buddhának is. Holnapig kibírják egymást.

Reggel aztán kiderült, hová került Julián. Volt ideje alaposabban körülnézni. Nagyjából két és félezer méter magasan voltak, akármerre nézett, napsütés, csodás ég, mérhetetlen messzeség, csend, nyugalom. Ebben a mesebeli tájban akkor éppen a sárga aszfodéloszok, vörös rododendronok, cédrusok, asókafák pompáztak. Ez még a trópusok ajándéka odalentről, de jó, hogy nem feljebb, a kopár hidegbe építették ezt a kolostort, hanem éppen ide. A fűben páva sétált, a lombokon papagájok hangoskodtak, majmok seregei ugrándoztak, a sűrűben szambár szarvas lépkedett tekintélyesen. Julián ennek a kolostornak a könyvtárában akart megnézni néhány könyvet, de amikor elhatározta, még nem tudta, hogy igazi édenkerti idillbe csöppen. Itt kellett töltenie néhány hetet, ennél igazán nem kívánhat többet az ember. Jól elleszek itt akármeddig, gondolta elégedetten, és várta a reggeli megbeszélést az apáttal.

Gyorsan megegyeztek mindenben, maradhat, ameddig akar, alhat végig a szentélyben, járhat a könyvtárba, valójában azt csinál, amit akar. Jöhetett máris a reggeli. Na, akkor lepődött meg Julián először, Gerard doktor módjára. Pedig nem készséges apácákat mutattak be neki váratlanul, hanem egy egész csapat kamaszlány viharzott át fölötte a kolostor emeleti kerengőjén. Dübörögtek, visongattak, csattogtak a papucsaik, lobogott barnavörös szerzetesi öltözetük, kerek, szép arcocskájuk ragyogott, mint a Nap. Iskolába mennek, magyarázta a jelenetet az apát, ott majd lecsendesítik őket.

De ezzel még nem ért véget az aznapi meglepetések sora, a szentély irányába máris egy másik női csapat indult el. Ugyancsak vörösbarnában, simára borotvált fejjel, és persze mosolygó holdarcocskákkal. Derűsek voltak és öntudatosak, mint akik pontosan tudják, mi a dolguk. Amint odaértek a szentély elé elhelyezett asztalkához, edényeket tettek le rá, és már fordultak is vissza, amerről jöttek.

– Koedukált a kolostor? – kérdezte Julián tréfásan az apátot. – Dehogy, a kislányok és az apácák a szomszédban laknak. A novíciák iskolába járnak ide, az apácák meg segítenek nekünk a házimunkában. Éppen a te reggelidet vitték a szentélyhez. Menj, egyél, érezd jól magad, felelte kurtán, de barátságosan az apát, és már ott is hagyta Juliánt. Na jó,

a kolostor az apát dolga, minden jól van úgy, ahogy van. Julián nem emelt kifogást a nők jelenléte ellen. Odasétált a „helyére" a szentély elé, és letelepedett a kisasztalhoz.

Az edényében olyan zöldségsalátát látott, amilyet még soha életében. Indiában mindig nagyon tetszett neki a gyönyörű, sötétpiros, hatalmas és egészséges sárgarépa, meg az ugyanilyen hófehér répaóriás, de soha nem volt alkalma beleharapni ezekbe. Elképzelte roppanásukat, kicsorduló levüket, mennyei édességüket, de ezek a répák eddig csak elvonultak előtte, csokrokba kötve. Biciklik, robogók csomagtartóiból, szatyrokból, hátizsákokból nézegettek kiefelé kacéran, de eszük ágában sem volt fölkínálni magukat Juliánnak. Pedig, de szívesen elrágcsált volna belőlük egyet-egyet. Nézett utánuk, mint elérhetetlen, gőgös szépségekre.

És most, tessék, itt vannak előtte az agyagtálban! Fölszeletelve pompáznak a reggeli napsütésben. Valamilyen élénkzöld, csillag alakú levelek is jelen vannak a tálban, nem kis létszámban, ettől még mutatósabbak a piros meg a fehér répakorongok. Eljött a pillanat, ráadásul egy nem várt helyen, ebben a tibeti lámakolostorban. Isteni jótétemény!

Julián tudott már róla, hogy a Himalája déli lejtőjén nagyjából háromezer méter magasságig szépen megterem minden zöldség, sőt a gyümölcs is. Például nem egy helyen, ahol a rend szabályai engedik, a kolostori földeken maguk a szerzetesek is kiváló almafajtákat termelnek. A kolostorban élő laikus testvérek az eladást is megszervezik, hosszú sorokban érkeznek a teherautók. Odalent boldogan fizetnek bármennyit a gyümölcsért, kincset ér az ilyenféle ritkaság. Sem lejjebb a rettenetes melegben, sem feljebb a rettenetes hidegben nem terem meg semmi. És most pont ennek a vidéknek a lakója lehet Julián. Nem győzte csodálni a répakarikákat, szinte már a szemével fölfalta őket. A salátája mellett kisebb-nagyobb edényekben egyéb finomságok is álltak, például csapati, a remek indiai lepénykenyér, na meg persze tea.

Megvolt hát mindene, kezdődhetett a munka. Julián reggelente lejárt a könyvtárépületbe, kicsomagolta a selyemkendőbe hajtogatott könyvlapokat, és kisebb szünetekkel estig böngészte őket. De nem volt nehéz dolga, inkább csak hosszadalmas. Verseket keresett a régi, fadúcos nyomtatású oldalakon, türelemjáték volt ez, semmi több. Csak azt utálta benne, hogy nem lehetett látni a végét. Nem sürgették, hagyták, tegye a dolgát, ahogy akarja, ahogy tudja. Tulajdonképpen nem is törődtek vele.

Napjában kétszer-háromszor fölment a kolostorba eszegetni valamit, olykor részt vett a szertartásokon, pudzsákon. Ámult a szerzetesek hibátlan szövegolvasásán, élvezte a szakaszok végén a hangszerek belépését, főleg a kagylókürt meg a két-három méter hosszú réztrombiták

elmezsibbasztó, sőt elmebénító megszólalásait. Ezek a hangok tényleg tökéletesen kikapcsolják, használhatatlanná teszik nembeli büszkeségünket, az elmét. Julián tapasztalhatta, hogy meg lehet lenni nélküle. Létezik és megnyílik egy másik világ.

A kolostori zenében ugyanezt a célt szolgálja a szerzetesek vokálja. Mintha a túlvilágról hangozna föl. A világon a legmélyebb fekvésű emberi hang előállítására ezek a tibeti szerzetesek képesek. Utánozhatatlan a teljesítményük. Az ilyen rendkívül mély regiszterekben más énekesek hangképző szervei felmondják a szolgálatot. Amikor utánozni akarják a tibetieket, egy hang nem jön ki a torkukon, vagy úgy tátognak, mint egy gúnár. Julián szeretett volna belenézni a szerzetesek torkába, ahogy a doktor bácsi. Egy kanál nyelével lenyomni a nyelvüket, és megnézni, mi történik a gégéjükben. Hogyan helyezkednek el éneklés közben a hangképző szerveik. De jó lett volna!

A tibeti szerzetesek különleges teljesítménye valószínűleg azzal magyarázható, hogy már novícius koruktól tanulják a kolostori éneklést, és a hangképző szerveik ilyen terhelés alatt fejlődnek. Még jó, hogy a beszédhangjuk megmarad természetesnek, furcsa lenne, ha a hat-nyolc éves gyerekek csak dörmögni tudnának.

Szóval, Julián izgalommal látogatta és felettébb élvezte a púdzsákat. Pedig ennek a zenének egyáltalán nem a jelenlévők gyönyörködtetése a célja. A szertartásokon egyedül az ételáldozat rá eső részének a bemutatását viselte nehezen. Ez jakvajas teába mártott, árpalisztből gyúrt tésztagolyócskák elfogyasztását jelentette, a púdzsa befejező szakaszában.

Julián minden alkalommal igyekezett kicselezni a golyócskákat, volt azonban a jelenlévők között egy megátalkodott szerzetes, aki a golyóival örökké rátámadt Juliánra. Bal kezében tartotta a teás csészét, a jobb keze három ujja közé fogta a ronda pépet, és kinyújtott karral elindult felé. Eleinte lassan közelített, szinte észrevétlenül, aztán sietősebbre vette, nehogy Julián megszökjön előle. Mert megszökött volna, ha tud, hiszen úgy érezte magát, mint akire fegyvert fogtak, aztán sarokba szorítottak. A szerzetes, ujjai közt a golyóval már messziről megcélozta Juliánt, és hüllőszemeinek bénító tekintetével teljesen harcképtelenné tette. Amikor odaért hozzá, a pépet belemártotta az avas jakvajas teába, és a csöpögő golyót villámgyorsan Julián szájába nyomta. Aztán nézett rá fesztelen, fürkésző tekintettel, hogy lenyeli-e. Szegény Julián mindig lenyelte. Az ezzel járó veszteséget elkönyvelte a répasaláta kárára. Az annyira finom volt, hogy a kolostori ellátásba belefért mellé ez az undok labdacs is.

Volt még egy dolog a kolostorban, amihez Julián nehezen tudott jó képet vágni. A sötét, csendes szentélyben, ahol Buddhával kettesben lakott, rajtuk kívül ott volt még 108 vajmécses, és legalább ennyi egérke. A mécsesek pislákoló lángját olvadt vaj táplálta, szép látványt nyújtottak, és tűrhető volt az illatuk. A hidegebb éjszakákra beraktak még hozzájuk egy parázstartót is, itt a hegyen estére elég gyakran nulla környékére süllyedt a hőmérséklet. A parázzsal teli emeletes vasrácsot Julián minden este a közelébe húzta, hogy több jusson neki a melegből. Buddhát nem sajnálta, ő már edzett volt, többszáz éve elég jól bírta a klímát.

Az örökmécsesek vigyázását, vagyis a tisztogatást, az utántöltögetést, ilyesmit egy igencsak szótlan, gyors mozgású szerzetes végezte, aki – úgy látszott –, ki nem állhatja ezt a munkát. Rendszerint napközben járt be a szentélybe, Julián csak nagyritkán találkozott vele. Előfordult azonban, hogy késő este vagy éppen az éjszaka közepén érkezett. Nem sokáig zavart, percek alatt végzett, csakhogy – mint ilyen alkalmakkor Julián észrevette – nála a gyors munka kíméletlenséggel párosult.

A szentélyben, de mindenütt a kolostorban, az egerek olyan szelídek voltak, hogy bárhol meg lehetett őket fogni, meg lehetett simogatni. Talán ők maguk is jámbor buddhistává váltak itt, semmi pénzért nem bántották volna egymást se. Julián sosem hallotta őket civódni. Szépen, kedvesen szaladgáltak, szimatoltak mindenfelé, a cellákban az alvó szerzetesek fülét csiklandozták a bajszukkal. Azok csak elhessentették őket, mint a legyet. A szentélyben se volt rossz dolguk, Buddha és Julián sem háborgatta a nyugalmukat. Julián szívesen elnézegette agilis futkározásukat, és szerette hallgatni parányi lefetyelésüket, ahogy a mécsesekből isszák a vajat. Más betevőjük nemigen akadt, a templom egerei itt sem bővelkedtek nyalánkságokban.

Csakhogy nem ilyen szerénynek és ártalmatlannak látta őket Lobszang, a szentélyt takarító szerzetes. Nem volt valami türelmes, jó lélek, látszott ez már gyors, szótlan kapkodásaiból is. Az ilyen ember azért siet mindig, mert nem élvezi, amit csinál, hiányzik belőle a fogékonyság az élet efféle örömei iránt. Nem ritkán másokon is képes átgázolni. Hogy az egérkék ne igyanak túl sok olvadt vajat, és neki ne kelljen gyakran töltögetnie a mécseseket, Lobszang villámgyors mozdulattal elkapott közülük egyet-egyet, és a parázsra dobta a gyanútlan kis jószágokat. Szerencsére nem szenvedtek sokáig, a tüzes parázs gyorsan véget vetett szentélybeli víg napjaiknak.

Julián azonban nem heverte ki ilyen gyorsan a látottakat. Lobszang persze rá se nézett Juliánra miközben az egerekkel kegyetlenkedett, a szeme se rebbent. Senkinek semmi köze hozzá. Tényleg senkinek semmi

köze, de hát mégis… Szóljon vagy ne szóljon valakinek, mit művel a szentélyben ez a Lobszang, töprengett nem egyszer Julián. Aztán ezúttal is a répáival vigasztalódott. Lobszang munkálkodását azzal magyarázta, hogy az egérgyilkosságok is benne vannak a kolostori ellátás végösszegében, ahogy a gusztustalan, ragacsos tésztagolyócskák. Ezzel szemben ott várja őt naponta többször is a fenséges répasaláta. A vendég nehogy megbántsa a vendéglátóját. Ki tudja, lehet, hogy Lobszang az apát jóváhagyásával kegyetlenkedik a szentélyben ennyire magabiztosan.

Juliánnak tehát a répák képezték a kolostor legfőbb adományát. Piros répa, fehérrépa és zöld csillagocskák. Egy ilyen tál látványa felhőtlen gyönyörűség, akárhányszor tekint rája. Már az első reggeli salátáit ropogtatva is arra gondolt, hogy bizony igencsak különös, bizarr helyzet itt a Himaláján minden reggel egy tál nemzeti színű salátával köszönteni a napot. Minden reggelije áldozatbemutatás az otthoniaknak, mosolygott magában. Humornak tekintse, vagy a sors szellemes utalása valamire? Valami távolira, valami életen túlira? Na, nehogy becsavarodjunk már, ne szálljunk el itt fönt, az istenek szomszédságában sem! Rágcsáljuk csak el szépen a salátánkat, aztán menjünk a dolgunkra.

Julián így is tett. Reggelente elrágcsálta az apácák répáit, aztán ment is a könyvtárba. Ha korábban ébredt, jelen volt már akkor is, amikor a tálak megérkeztek. Kiállt a szentély elé, és bámulta a jelenetet. Nem nevezhető hétköznapinak, ahogy a lobogó vörösbarna öltözékek és a színes edények az udvar túlsó végéből ünnepélyesen közeledtek.

Mintha küldöttség jönne, négy-öt apáca hozta a tálakat, kinyújtott karral maguk elé tartva, egyenes derékkal, katonás léptekkel. A kisasztalnál egyszerre megálltak, szinte vezényszóra, és finom eleganciával az asztalkára helyezték az edényeket. Julián szemében annyira színpadias volt a jelenet, hogy eleinte azt hitte, az apácák viccelnek, incselkednek vele. Mindjárt kipukkad belőlük a nevetés, aztán együtt derülnek a tréfán. Kiderült azonban, hogy szó sincs itt tréfáról. Ebben a kolostorban ez a felszolgálás rendje. A lányok halvány, félszeg mosolyából azért Julián kiolvasta, hogy ők is tudják, félig-meddig játék ám ez, de maguk is élvezik.

A játék akkor teljesedett ki egészen, amikor Julián udvartartása részeként megjelentek a fiúk is. A novíciusok ezt-azt vittek-hoztak, Julián üzent velük az apátnak, a könyvtárosnak, és tőlük is jöttek hírek, üzenetek. Ők is csapatokban jártak, futva és hangtalanul, ahogy a szolgák a szultán udvarában, régi mesefilmeken. Úgy álltak meg, mint a rajzfilmfigurák, és ilyenkor mélyen meghajoltak. Csak ez után a színjáték után szólaltak meg. Na hát, Julián eleinte nem hitt a szemének.

Az idősebb szerzetesek és apácák persze nem futkároztak, sőt, nem is voltak igazán udvariasak. Julián szemében ez is azt jelentette, hogy a fiatalok játszanak, mondhatnánk, hogy „hülyéskednek", ha ez a szó ide illő lenne. Julián mindenesetre belement a játékba, miért ne? Ő is játszott, Julián pasa szerepét játszotta. Hajlongva fogadta az apácákat, ráadásul őszintén hajlongott és bólogatott, miközben az edényeket letették a kisasztalra. Imádta a salátájukat, amit ezzel is a tudomásukra akart hozni, és meg akart köszönni. A saláta gyakori és meggyőző magasztalásának azonban az lett a következménye, hogy egy idő után naponta többször is pontosan ugyanazt a nemzeti színű salátát kapta. Reggel, délben és este. Hajszálra ugyanazt a salátát. El lehetett lenni rajta, de minek. Lehet, hogy tényleg túl sok volt a dicséret, túl nagy a lelkesedés? Erősen törte a fejét valamilyen megoldáson.

Egyre gyakrabban sürgölődött az apácák konyháján az udvar végében, de hiába lesett bármiféle maradékra. Miután elvonultak a saját, sárga tetejű kolostorukba, alaposan átkutatta a berendezést, de nem talált semmit. Egyszer kora reggel észrevette, hogy mindent odaátról hoznak, itt csak elkészítik az ételeket. Abból meg soha nem marad egy morzsa se, nem tesznek el semmit holnapra. Nem lesz itt más, csak amit adnak.

Különben az étkezés a tibeti kolostorokban nem számít nagy eseménynek. Sokkal több időt és figyelmet fordítanak az ételek elkészítésére, mint az elfogyasztására. Úgy esznek, ahogy teát isznak: mindig csak egy kicsit, de szinte folyamatosan. Kortyolgatnak, csipegetnek, mintha orvosi előírásra tennék. Azt mondják, hogy a szervezet számára ez a legjobb, ez a legkevésbé megterhelő.

Juliánnak tehát maradtak a répák, nem volt más remény. De hát, miben is reménykedhetne? Mi mást adhatnának neki? Eszébe jutott, hogy sehol a világon nem tudott népszerűvé válni a tibeti konyha. Vagyis, ha többfélét ennének a kolostorban, akkor se biztos, hogy jobb dolga lenne. Lehet, hogy itt nincs is más, csak répa meg csillagos levélke. A kicsit is jobb módú emberek az egész világon ínyencségekre vadásznak, mást se tesznek unalmukban, mint esznek meg esznek. Különlegességeket keresnek régi receptkönyvekben, a világ végére is elmennek, hogy találjanak valami érdekeset, és otthon elmondhassák, mit ettek. Vagyis annyira nem tudnak magukkal mit kezdeni, hogy csak esznek és utaznak. Semmi más nem hozza őket izgalomba. Ennek ellenére sem sikerült eladni nekik a tibeti konyhát.

Egyszer Bécsben Julián látott egy tibeti éttermet, egészen jó helyen, majdnem a belvárosban. Azonnal felkapta a fejét, mert tibeti ételekkel ez volt az első európai próbálkozás, ami az útjába esett. Pedig akkor már

Tibet régóta divatban volt nyugaton, a könyvesboltokban mindent el lehetett adni, aminek a címében benne volt, hogy Tibet. Százszámra tűntek fel mágusok, varázslók az európai nagyvárosokban meg a tévécsatornákon, utazók, „szakértők" írták a könyveiket minden nyelven. Remek üzletet csináltak, az ügyesebbek még ma is megtalálják a számításaikat.

Viszont a tibeti konyhából még sehol senki nem csinált üzletet. Na, megnézem, mi lesz ebből az étteremből, gondolta Julián Bécsben. Remekül ki van táblázva a portál, a hatalmas feliratok minden irányból jól látszanak, az utcai reklám kiváló. Őt ugyan nem tudta becsalni, mert sietett, nem szállt le a buszról, de elhatározta, hogy szemmel tartja a vállalkozást. Hát, nem fogták meg a Jóisten lábát szegény tibeti emigránsok. Két hét múlva még nyitva volt az étterem, a kétszárnyú bejárati ajtót is nyitva tartották, hátha betévednek a járókelők, de egy hónap múlva már ajtó, ablak be volt csukva, redőny lehúzva, rács behajtva. Pedig biztosan mindent megtettek a siker érdekében.

Na hát, amikor ez a történet Juliánnak eszébe jutott, kihullott kezéből a remény legvékonyabb szála is. Lehet, hogy itt a kolostorban sem népszerű a tibeti konyha? Nem volt ugyan a kedvence, de azért szívesen eszegetett volna valami jóféle szárított jakhúst, birkapököltet. Ha ők sem eszik, akkor Julián pasa se fogja. Mert feljebb, hidegebb tájakon azért elég gyakran lehet találkozni a kolostori konyhákon is húsételekkel, hiszen ott híján vannak a zöldségnek meg a gyümölcsnek, sőt még feljebb az árpának is. Ott csak jak terem meg birka. Ide, Julián kolostorába azonban csak a piros meg a fehérrépa jut el, zöld csillagokkal fűszerezve. Legalábbis neki ez jutott.

Telt, múlt az idő, a kolostorban nem változott semmi. A novíciák és novíciusok iskolába jártak, és jövet-menet nagyokat kacarásztak, ahogy gyerekeknek kell, akárhol élnek. Csak úgy zengett a kerengő, visszhangzott az udvar. A szerzetesek fújták a kürtjeiket: reggel és este a kolostor tetején, máskor a púdzsákon. Zsolozsmázták, dörmögték a szövegeket, ez sem változott itt hosszú századok óta. Az udvaron és a kerengőkön úgy látszott, mintha időnként sürgős ügyeket intéznének lázasan. Sietős léptekkel jöttek-mentek egyik cellából a másikba, az apáttól az iskolába, az iskolából a templomba, és tovább. Hogy ilyenkor mit intézhettek ennyire fontoskodva, azt Julián nem sejti azóta se. Valószínűleg legegyszerűbb ügyeiket fújták fel jó nagyra, hogy buzgalmuk égető fontosságúnak látsszék, a saját szemükben is.

Julián odalent a könyvtárban sorvadozott, rendületlenül olvasta a szövegeket, fönt pedig a salátáját rágcsálta, vagy aludt. Az időjárás egész

ősszel és télen mit sem változott, napfényes nappalok és bíborfekete éjszakák váltották egymást. Az otthoni tél teljes hiánya azonban nem tudta megakadályozni a karácsony érkezését ide, a Hegykirály tájékára se. Hajszálpontosan jött, ahogy jönnie kellett, ismerte a naptárt. Itt azonban egyedül Julián vette észre, senki más nem vett róla tudomást. Készült rá, egy kis ünneplést is tervezett, de csak magának. Úgy gondolta, annyi itt az ünnep, hogy úgysem tulajdonítanának neki jelentőséget. Egyébként errefelé majdnem teljesen mindegy, hogy mit ünnepelnek, az ünneplésben egyforma áhítattal és odaadással vesznek részt az emberek. És úgyis ez a lényeg.

Julián úgy döntött, hogy valódi fényűző, keleti despota módjára fogja megünnepelni a karácsonyát. Ehhez bőven elégnek találta a kitűzött napon tisztelettel mellőzni az apácák salátáját, és beiktatni helyette valami mást. Egy kicsit kibővíti a választékot. Annyi nemzeti színű salátát megevett már, hogy ez igazán nem számít szentségtelenségnek. Elindult hát lefelé a faluba, hogy körül nézzen a piacon, megajándékozza magát valamilyen különlegességgel. Kerül amibe kerül. Persze, gondolni sem mert az otthoni halászlére, rántott pontyra, kocsonyára, kacsacombra, töltött káposztára, ilyesmire. De azért eszébe jutott, hogy ott, a földgolyó másik felén most bizony éppen ezek az ételek készülnek a konyhákban.

Volt ideje bőven ilyenfélékre gondolni, elég messze esett ugyanis a falu a kolostortól. Mondták is neki, hogy ne menj le, nem tanácsos egyedül mászkálni ilyen helyen. Bármi megtörténhet, és ha egyedül mész, nincs segítség. Elég, ha mondjuk, rosszul lépsz, és kifordul a bokád. Nem tudsz továbbmenni, ott maradsz, és éjszaka megfagysz. Aztán háromszor is megesznek a keselyűk, mire valaki rádtalál. Vagyis a csontjaidra. Magyarázták neki, kedvesen ecsetelve a karácsonyi lehetőségeket. Juliánnak azonban nem volt ez új, nem először járt a Himalájában. Azt is elég jól tudta, hogyan kell ezeken az úttalan utakon közlekedni.

Ilyen helyen az a legveszélyesebb, amikor az ember le akarja vágni az út kanyarulatait, és a meredek hegyoldalon akar leereszkedni. A Himalája hetvenmillió éve mozog egyfolytában, és már olyan apróra zúzta az amúgy is laza szerkezetű gránittestét, hogy az bármikor megindulhat a saját súlyától is. Hát még az ember lába alatt! Egyetlen lépés hegyomlást okozhat, és akkor tényleg ottmarad a járókelő, simán ráomlik a hegy. A hegylakók jól tudják, hogy jobb könnyű, nagy, szökellő lépésekkel haladni, nem szabad a lépésbe az egész súlyukat beleadni. Valójában puha, vékony kis balettcipőben lenne itt észszerű a járás, hogy az ember azonnal megérezze, hogy megmozdult valami a talpa alatt. Ilyenkor máris tovább kell szökellni, hegyi kecske módjára. Az ottaniak

mind a mai napig egészen könnyű lábbeliben közlekednek, ruganyosan, szinte szökdécselve járnak a meredek hegyoldalakon.

Lefelé menet a faluba őket utánozta Julián. Ha lettek volna útitársai, nyilván megmosolyogják, mert nem lehetett hibátlan a mutatványa, de nem csinálhatta rosszul sem, mert épségben beért a faluba. Na, lássuk végre, mi lesz a karácsonyi lakoma! Ment egy-két kört az árusok között a piacon, hogy mindent lásson, nehogy elhamarkodja a választást. Miután felmérte a lehetőségeket, úgy döntött, hogy ezúttal rendhagyó karácsonya lesz, egy gyönyörű görögdinnyével kezdi az ünneplést. Dinnye karácsonykor! Ez lesz most a luxus felsőfoka! Ma igazi pasa leszek, igazi kényúr, akárki meglátja.

Úgy hasadt a dinnye, hogy isteni volt a hangja, hát még az illata, ami körül lengte. Julián azonnal megvette a nagyobbik felét, és már szaladt is vele, hogy egy pompás, pasához illő környezetet találjon, és neki lásson. Olyan nagy volt a sürgölődés a piacon, hogy ki kellett mennie a faluszélre, de ott mindjárt egy széles, nagy tisztásra akadt. Hirtelen úgy érezte, mintha egy ismerős otthoni helyre érkezett volna. Amikor körülnézett, mindjárt látta, hogy mi okozta. A tisztás szélén magas szénakupacok sorakoztak, mindegyik közepéből petrence meredt az égnek. Tisztára mintha otthon lenne. Na hát, ez itt a nekem való hely, állapította meg, és lehuppant az egyik szénaboglya tövébe. Egész lelkét eltöltötte a meleg otthonosságérzés, ráadásul ünnep volt, ünnep a javából.

Julián nekidőlt a jószagú boglyának, a szemét lecsukta, egy kicsit hazagondolt, és egy kicsit az ölében tartott dinnyére. Fölötte a tiszta, sötétkék ég, arcát simogatták a napsugarak, nem volt akkor pasább pasa nála sehol a világon, az igazi pasák között sem. Olyan volt az a tisztás, mint egy csodálatosan szelíd, jóságot és boldogságot sugárzó látomás. Minden élt, minden tündökölt, ő pedig sütkérezett a szépségében. El is ringatta őt a boldogság, ami a szívébe költözött. Az álmok is kényeztették, szeretgették tovább, pont olyan szépek és gyöngédek voltak, mint a valóság.

Olyan jó volt ringatózni ebben a boldog világban, hogy Julián föl sem akart ébredni. Pedig egy idő után – álmában is hallotta – valamiféle furcsa, egyáltalán nem odaillő hangok zavarták. Igyekezett elhessegetni a kellemetlen hangokat, nem hagyta magát. Hadd maradjak még csendben, békességben, ne háborgassatok. Csakhogy nem hallgatta meg kívánságát az Ég, véget vetett álmának, felnyitotta a szemét. Mit látott? Hát, elsőre nem hitte el: egy szamár lakmározott békésen az ölében tartott dinnyéből. Szinte már teljesen kiharapdálta a belsejét. Csöpögött a szájából a ragadós, édes dinnyelé, jól össze is fröcskölte vele Juliánt. A fülébe harsogott a szamár csámcsogása, elégedetten lengette két nagy fülét. Na, ebből elég,

ugrott föl gyorsan Julián, odanyújtotta a szamárnak a maradék dinnyét, és elrohant vizet keresni valamerre, hogy lemossa magáról a szamár lakomájának a nyomait.

Talált is egy patakot mindjárt a fák mögött, ott nagyjából rendbe hozta magát. Közben azonban már csaknem beesteledett, kiürült a piac, elnéptelenedett a falu. Julián felmérte a kialakult körülményeket, és megállapította, hogy mára valószínűleg elmarad a karácsonyi lakomázás. Sőt, el kellene már indulnia hazafelé, nehogy még a salátavacsora is elmaradjon. Az édesen hangzó egércincogás is hiányzott már, meg Buddha társasága is a szentélyben. Későre járt.

A jó hűvös sötétben, Julián óriási szerencséjére, éppen kapaszkodott fölfelé a hegyre egy óriási méretű teherautó. Akkora volt, mint egy kamion. A hatalmas vasszerkezet igen nehézkesen, fuldokolva vonszolta magát felfelé, olyan volt a motor hangja, mint egy haldokló mozdonyé. Julián nem remélte, hogy a különös gépezet utoléri, olyan régóta hallotta maga mögött a nyöszörgését. És nem is állt meg, hogy megvárja, hátha föl se veszi. De a szörnyű monstrum utolérte, a sofőr intett neki, hogy ugorjon föl, ha tud. Valószínűleg nem mert megállni, mert ha megáll, nem indul el soha többé.

Julián fölnézett a gépóriásra, és látta, hogy a rakománya egy hatalmas halom rőzse. Négyezer méter fölött a rőzse aranyat ér, ott már nem nő fa, bokor, de még kóró se. Rőzse nélkül tüzet se lehet gyújtani. Oda ment a kincset érő szállítmány. Meg volt rakva a plató rendesen, olyan magasra volt púpozva, hogy lehetetlennek látszott fölmászni a tetejére. Arról nem is beszélve, hogy a rőzsehegy himbálózásának már a látványától is szédült Julián. De elég fáradt volt már az egésznapos gyaloglástól, a kolosszus után eredt, fölugrott rá, és megkapaszkodott valamiben még a rőzse alatt. Onnan persze tovább kellett másznia fölfelé, egy biztonságosabb helyre, ahol nem kell majd megtartania magát. Nagy munkával föl is ért a lekötözött rőzsehegyre. Na, ekkora munkával gyalog már rég a kolostorban lennék, gondolta, mégis jó volt odafönt, szusszanhatott egyet végre.

Pontosabban azt hitte, hogy szusszanhat. Éppen a tűkanyarok következtek a szerpentinen, és a könnyű, laza rőzsehalom úgy lengett ki minden irányba, hogy Julián azt hitte, mindjárt elszáll a rőzsével együtt, és lezuhan a szakadékba. Ez volt az egyik lehetőség. De a szűk út másik oldalán kínálkozott egy másik is: úgy csapódik a sziklafalhoz, hogy ottmarad. Olyan lesz, mintha odarajzolták volna. Ide ugrott, oda ugrott, itt kapaszkodott, ott kapaszkodott, tényleg sokkal többet dolgozott, mintha gyalogolt volna. De végre a kolostor közelébe értek. Ott egy

világbajnok ugrással levetette magát a magasból, ügyesen a talpára esett. Kár, hogy senki nem látta a sötétben, máig emlegetnék. Bizonyára híre is ment volna szerte a világban, ájult tisztelettel, lélegzet-visszafojtva említenék Julián nevét.

De akkor nem gondolt efféle dicsőségre, ez csak később jutott eszébe. Intett a sofőrnek, hogy köszöni szépen a jószívűségét, még meg is hajolt a fülkéje felé, hogy látványosabb legyen a hálája. Aztán máris szaladt befelé a kolostorba, úgy vágyott a salátájára, Buddhára meg az egércincogásra, ahogy még soha. Be is falta egyből a rá várakozó répa-konstrukciót, bebújt a hálózsákjába, és elfészkelődött a hűvös csendben. Maradt még néhány másodperce az elalvásig. Olyan meleg, ölelő otthonosságérzés töltötte el, mintha el se mozdult volna arról a mesebeli faluszéli tisztásról, vagy váratlanul a saját ágyába került volna odahaza. Hol van hát lakása az embernek? Hol van? Merre van? Hol leli meg otthonát? Mielőtt legmélyebb álmába zuhant, Julián még föltette magának a kérdést, ki tudja hányadszor már életében.